

המנהל הכללי
Director General
مكتب المدير العام

ירושלים, ט"ו באלול תשפ"ג
1 בספטמבר 2023

לכבוד
הבעלות על הגמנסיה עברית הרצליה
ז'בוטינסקי 106, תל אביב יפו
באמצעות מייל yaniv@gymnasia.co.il

שלום רב

הנדון: הזמנה לכינוס בתחומי הגימנסיה העברית "הרצליה" ביום 3.9.23

1. במשרד החינוך התקבל מידע ממנו עולה כי ביום ראשון 3/9/2023 יתקיים בתחומי מוסד הגימנסיה העברית "הרצליה" ת"א בניהולו של מר זאב דגני (להלן: "המנהל"), אירוע התומך בהתנגדות לגיוס לצבא בהשתתפות גורמים שונים.
2. משרד החינוך מקדם ומעודד את חופש הביטוי במסגרת פעילויות המשרד המגוונות והרבות מתוך הכרה בחופש הביטוי כזכות אזרחית ראשונה במעלה – נשמת אפה של כל דמוקרטיה החפצה לשקף את הפסיפס האנושי המרכיב אותה. יחד עם זאת, חופש הביטוי אינו יכול להיות חזות הכל, שכן ישנם מצבים רבים של התנגשות בין ערכים או מצב שהשמירה על ערך אחד חשוב ככל שיהיה יכול או עלול לפגוע בערך נעלה אחר, כפי שלא אחת קורה בין הערכים של חירות ושוויון. במערכת חינוך ממלכתית לא כל מוסד חינוך את היישר בעיניו יעשה, בוודאי כשמדובר בשיח שנוי במחלוקת במוסד חינוך הפועל מכוח רישיון עפ"י חוק פיקוח, ממעמדו והסמכויות המוקנות לו.
3. כמו כן, נורמות ההתנהגות הנדרשות ממנהל מוסד חינוך מחייבות, מעצם מהותם של דברים, סטנדרט התנהגות גבוה וגילוי אחריות מיוחדת כלפי תלמידים על בסיס תפישות היסוד וערכי היסוד של החברה בכלל ומערכת החינוך בפרט.
4. קיומו של אירוע בשטח בית ספר מחייב את הבעלות והמנהל לפעול בהתאם להוראות הדין ומדיניות משרד החינוך תוך הפעלת שיקול דעת. מכאן, ולמען הסר ספק הח"מ יבקש להבהיר כי על מנהל מוסד החינוך כמו גם הבעלות לפעול בהתאם לכלל הוראות הדין.
5. בין הוראות הדין ישנן כאלה המסדירות פעילות המתרחשת בין כתלי בית הספר בשעות הלימודים, וישנן הוראות כלליות החלות על בעלי תפקידי הוראה, הנפרסות מעבר לכתלי המוסד או לשעות הפעילות. נבקש להסב את תשומת הלב למספר הוראות מרכזיות.
6. מטרת החינוך ממלכתי קבועות בסעיף 2 לחוק חינוך ממלכתי, תשי"ג-1953. בין השאר סעיף 2(א)(13) לחוק קובע כי אחת ממטרות החינוך הממלכתי היא "לחנך לשירות משמעותי בצבא הגנה לישראל או לשירות לאומי-אזרחי כהגדרתו בחוק שירות לאומי-אזרחי, התשע"ד-2014". כמו כן, סעיף 2(א)(2) לחוק קובע, נוסף על מטרות שונות כמו הנחלת ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית ופיתוח יחס של כבוד לזכויות אדם, גם את חשיבותה של שמירת החוק.

המנהל הכללי
Director General
مكتب المدير العام

6. משרד החינוך מעודד את מנהלי בתי הספר ועובדי ההוראה לנהל במוסדות החינוך שיח המתייחס לשאלות של זהות אישית, שיח אזרחי ושיח ערכי, כמו גם ניהול שיח על נושאים שנויים במחלוקת ציבורית והמעוררים דילמות מוסריות. הדברים חודדו וקיבלו ביטוי בחוזר מנכ"ל משרד החינוך מיום 11.12.16 בנושא "התכנית ללמידה משמעותית – השיח החינוכי על נושאים השנויים במחלוקת" (להלן: "חוזר מנכ"ל השיח החינוכי").

7. חוזר מנכ"ל משרד החינוך בדבר "הנחיות כלליות לגבי סייגים לפעילות פוליטית-מפלגתית של עובדי הוראה" (להלן: חוזר המנכ"ל), החל על כל עובדי ההוראה במערכת החינוך, התווה כללים בעניין ברוח האמור לעיל, זאת בהתבסס על הוראות החקיקה הקיימת, תקנון השירות של עובדי המדינה (התקשי"ר), ההלכה הפסוקה וכו'. כך מובא בפתח חוזר המנכ"ל (ההדגשות אינן במקור):

"מערכת החינוך מבקשת לחנך את תלמידיה להיות אזרחים מעורבים ופעילים, שומרי חוק, בעלי מוסר ומידות, בעלי חוש ביקורתי, המשרתים את המדינה נאמנה. עובדי ההוראה אמונים על ההכשרה החינוכית והלימודים של התלמידים, ולאמירותיהם ולהתנהגותם של עובדי ההוראה תיתכן השפעה רבה על תחושותיהם ועל דעותיהם של התלמידים.

עם זאת, בצד פעולתו של המורה בכיתה כאיש חינוך וכעובד הוראה עומדות לו גם זכויות כאזרח במדינה העשוי להיות בעל עמדות פוליטיות-מפלגתיות ובעל רצון לקדמן. במצבים כאלו יש לערוך הפרדה ברורה בין המורה בתפקידו כאיש הוראה לבין המורה כאזרח פרטי הנושא זכויות לבחור ולהיבחר, לחופש ביטוי ולהפגנה וכו', כפי שיבואר להלן.

8. במסגרת סעיף 5.1 לחוזר המנכ"ל הובהר כי "נאסר על כל עובדי ההוראה, ללא הבדלי דרגות ומעמד להעביר בפומבי ביקורת מעליבה או פוגעת על הכנסת וועדותיה, ובכלל זה החלטות וחוקים שנתקבלו על ידה, וכן על הממשלה ומשרדיה, ובכלל זה מדיניות הממשלה, או על גופי ציבור ועל גורמי ציבור בכירים אחרים (כלל זה חל על עובד ההוראה גם כאדם פרטי, בעת שהוא מביע את דעתו בתקשורת האלקטרונית והכתובה, במסיבת עיתונאים, בריאיון, בנאום, בשידור, בעיתון, בספר או בכל אמצעי תקשורת או מדיה אחרים);"

9. כאן המקום להזכיר כי על עובדי הוראה המצויים ב-4 הדרגות העליונות של דירוג עובדי ההוראה, קרי מנהל מוסד חינוך, מפקח, וכן מנהל אגף, מינהל או מחוז במשרד החינוך, מוטלים אף איסורים מוגברים יותר, וזאת לאור מעמדם ותפקידם, והדברים קיבלו ביטוי בסעיף 7.1 לחוזר המנכ"ל, שם נקבעו האיסורים הבאים:

- א. איסור להיות חברים בהנהלה הפעילה של מפלגה או של גוף מדיני.
- ב. איסור לארגן אספה פומבית בעלת אופי מדיני ולשבת בשולחן הנשיאות של אספה כאמור ולנאום בה.
- ג. איסור להשתתף בהפגנה או בתהלוכה בעלות אופי מדיני.
- ד. איסור להשתתף בתעמולה פומבית, בכתב או בעל-פה, לבחירות לכנסת או למועצה של רשות מקומית או לבחירות שחל עליהן חוק הבחירות לגופים ציבוריים, תשי"ד-1954.

המנהל הכללי
Director General
مكتب المدير العام

- ה. איסור להשתתף באספות פומביות של מפלגות או של גופים מדיניים כדי להרצות על כל נושא שהוא (שכן עצם הופעתו של העובד מעל במה מפלגתית עלולה ליצור רושם של זיקה מפלגתית)
- ו. איסור להשתתף בכנס או בתהלוכה שיש בצדה תעמולה פומבית בכתב או בעל-פה לכנסת או לרשות המקומית.

10. כאמור בפתח מכתבנו, הגיע לידינו מידע כי יש כוונה לערוך בחצרי בית הספר שבבעלותכם אירוע שנוי במחלוקת, אשר לכאורה – בהתאם לפרסומים – יכלול קריאה והתארגנות של מיועדים לשירות ביטחון להודיע על אי-שירות בצה"ל. לא למותר לציין כי הסתה להשתמטות משירות צבאי הינה עבירה פלילית על פי סעיף 109 לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

11. מעבר לכך נציין כי עמדתנו היא שהשימוש בשטח בית הספר ומתן במה לעמדות חד צדדיות לקהל רחב הכולל קטינים הנחשפים לאופן ודרך הביטוי של המנהל/או מוזמני האירוע אינה ראויה ומכבדת מוסד ממלכתי בכלל ועובד ציבור הנושא בתפקיד בכיר בפרט. מעבר לכך, עולה החשש שתלמידים אשר נתונים למרותו של המנהל אשר אינם מסכימים עם עמדותיו יחששו להביע עמדתם במוסד החינוכי בהנהלתו. מכל מקום, גם קיומו של אירוע כאמור מחייב עמידה בכלל הוראות הדין, ואנו מוצאים לנכון להסב את תשומת לבכם לכך, הן בהיבט ההוראות החלות על עובדי החינוך לרבות מנהל המוסד החינוכי, הן בהיבט תלמידי המוסד – שלא ליצור מצב שבו תלמידים מחויבים להיות בשטח בית הספר בו בזמן שנערכת במקום פעילות הנוגדת את הדין או פעילות השנויה במחלוקת שאינה עומדת בהוראות חוזרי המנכ"ל.

12. על מנת לשמור על מעמדה של מערכת החינוך הממלכתית ועל אמון הציבור בה ובעובדיה, אני מוצא לנכון לפנות אליכם, כנציגי הבעלות וכמעסיקתו הישירה של המנהל, על מנת להסב את תשומת לבכם לדברים, ועל מנת שתשקלו מחדש את קיומו של האירוע בתוך כתלי וחצרי המוסד החינוכי, וכן את אופן קיום האירוע כך שיעמוד בהוראות הדין. יודגש כי אי שמירה על הדין וההנחיות, לרבות אלה המוזכרים לעיל, עשויה להביא לנקיטת צעדים שונים לרבות שלילת הכרה ותקצוב של מוסד החינוך ושלילת אישור העסקה.

בכבוד רב

מאיר שמעוני
מ"מ מנכ"ל המשרד

העתקים :

גב' חיה שיטאי, מנהלת מחוז תל אביב
גב' שירלי רימון ברכה, מנהלת מנהל החינוך, עיריית תל אביב יפו